

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า การอุทธรณ์ฎีกา คือ การโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาของศาลล่างต่อศาลในลำดับที่สูงกว่าเพื่อให้มีการแก้ไขหรือยกเลิกเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างที่ไม่ถูกต้อง ความเป็นมาของการอุทธรณ์ฎีกาจะเห็นได้ว่าจากเดิมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเหล่าขุนนาง แต่ปัจจุบันเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยแบ่งระบบการอุทธรณ์ฎีกาออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบสิทธิ และระบบอนุญาต ระบบสิทธิซึ่งเป็นระบบการอุทธรณ์ฎีกาตามกฎหมายไทยนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้อย่างกว้างขวาง การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกานั้นถือเป็นข้อยกเว้น ส่วนระบบอนุญาตถือว่าการอุทธรณ์ฎีกานั้นเป็นสิ่งที่กฎหมายห้าม คู่ความสามารถอุทธรณ์ฎีกาได้ต่อเมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายวางข้อยกเว้นไว้ให้เท่านั้น ดังที่ประเทศต่างๆ ถือปฏิบัติ ได้แก่ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และในประเทศตามระบบซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น โดยทั่วไปแม้ว่าประเทศใดจะเลือกใช้ระบบอนุญาตเป็นหลัก แต่สำหรับการอุทธรณ์ในครั้งแรกกฎหมายมักจะอนุญาตให้ทำได้เสมอทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย แต่สำหรับการอุทธรณ์ในครั้งที่สองหรือการฎีกานั้นจะอนุญาตให้กระทำต่อเมื่อมีข้อยกเว้นในบางกรณีเท่านั้น เช่น การอนุญาตให้ฎีกาได้เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย โดยแบ่งการขออนุญาตอุทธรณ์ฎีกาออกเป็น 2 วิธี คือ การขออนุญาตต่อผู้พิพากษาศาลล่างและการขออนุญาตต่อศาลสูง

ในประเทศไทย พบว่าปริมาณคดีในศาลฎีกามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณคดีที่ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเสร็จส่งผลให้ปริมาณคดีค้างพิจารณาในศาลฎีกาเพิ่มสูงขึ้นทุกปี เป็นเหตุให้ต้องมีการคัดกรองคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเพื่อให้ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่มีความสำคัญเท่านั้น จากการศึกษาวิวัฒนาการของอำนาจศาลฎีกาในการปฏิเสธคดีอาญาซึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยนั้นปรากฏครั้งแรกตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งนำมาใช้บังคับในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ดังนี้ บทบัญญัติมาตรา 242 (1) แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2499 ให้อำนาจศาลฎีกาพิพากษายกฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีได้ แต่ด้วยเหตุที่ศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจวินิจฉัยคัดกรองคดีตั้งแต่ชั้นตรวจฟ้องทำให้ยังมีฎีกาจำนวนมากที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาโดยไม่จำเป็น

ต่อมาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2518 โดยเพิ่มเติมข้อความในตอนท้ายของมาตรา 249 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างอิงในฎีกานั้นคู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในฎีกา และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้ว โดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ถ้าเป็นกรณีฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายนั้นจะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย ซึ่งการวินิจฉัยว่าข้อกฎหมายใดไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยนี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลชั้นต้นในชั้นตรวจรับฎีกาที่จะพิจารณาสั่งไม่รับฎีกาที่ไม่เป็นสาระนั้นได้เอง แต่ใช้บังคับเฉพาะการพิจารณาในข้อกฎหมายเท่านั้น ต่อมาในปี 2534 จึงได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2534 มาตรา 249 วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การไม่รับคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยในศาลฎีกาจากเดิมที่ใช้บังคับเฉพาะในข้อกฎหมายให้รวมถึงการไม่รับคดีที่ไม่เป็นสาระในข้อเท็จจริงด้วย และเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ให้ศาลฎีกามีอำนาจตรวจข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เป็นสาระแก่คดีข้อใดไม่ควรได้รับการวินิจฉัยให้กระทำโดยความเห็นชอบของรองประธานศาลฎีกาซึ่งประธานศาลฎีกามอบหมาย โดยให้อำนาจศาลฎีกาที่จะไม่รับวินิจฉัยฎีกาได้แม้ฎีกานั้นจะเป็นสาระแก่คดีก็ตาม เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จไปโดยรวดเร็ว แต่หลักเกณฑ์ตามกฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่บรรลุผลในการคัดกรองคดีเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้นำมาใช้กับทุกคดีและยังมีข้อโต้แย้งว่าจะนำมาใช้บังคับในคดีอาญาด้วยหรือไม่ และในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสอง ได้กำหนดหลักการใหม่ให้ศาลฎีกามีอำนาจไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพากษาหากเห็นว่าข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณา โดยหลักเกณฑ์และกระบวนการให้เป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด ซึ่งระเบียบดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2551 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2551 เป็นต้นมา

ส่วนในต่างประเทศ จากการศึกษาระบบศาล หลักเกณฑ์และกระบวนการในการเลือกรับคดีขึ้นสู่การพิจารณาในศาลสูงสุดของประเทศตามระบบคอมมอนลอว์ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และระบบซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดรูปแบบศาลสูงออกเป็นสามชั้นศาลเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่หลักการที่ทั้งสองประเทศแตกต่างจากประเทศไทยคือ ใช้ระบบดุลพินิจในการเลือกรับพิจารณาคดีในศาลสูงสุดตามระบบฎีกาแบบอนุญาติ (Discretionary power) ขณะที่ประเทศไทยมีระบบฎีกาเป็นระบบสิทธิและมีหลักเกณฑ์ในการปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ทั้งนี้ ศาลสูงสุดของต่างประเทศจะรับพิจารณาเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ในขณะที่ศาลฎีกาของประเทศไทยจะรับพิจารณาพิพากษาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบ

หลักเกณฑ์ที่ทั้งศาลสูงสุดของสหรัฐ ศาลสูงสุดของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ศาลยุติธรรมสูงสุดของสหพันธรัฐเยอรมนี และศาลฎีกาของประเทศไทยจะเห็นได้ชัดเจนว่า ในปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกายังไม่เคยวินิจฉัยวางแนวบรรทัดฐานมาก่อนนั้นถือเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลสูงสุดของประเทศจะรับวินิจฉัย ส่วนปัญหาการพิพาทกษัตริย์ระหว่างศาลพบว่าประเทศไทยไม่ได้นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ กล่าวคือ แม้คดีนั้นศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์จะพิพาทแตกต่างกันก็ไม่ใช่เงื่อนไขที่ศาลฎีกาจะรับคดี สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์การไม่รับคดีของประเทศไทยจะแคบกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเยอรมนีที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้กว้างๆ ว่าคดีใดจะรับหรือไม่ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง สำหรับการให้เหตุผลในการวินิจฉัยไม่รับคดีในประเทศไทยต้องระบุเหตุผลในคำวินิจฉัย แตกต่างกับประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในศาลสูงสุดของสหรัฐ และศาลสูงสุดของมลรัฐ ที่จะไม่ให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงไม่รับพิจารณาคดีเพื่อความรวดเร็วและป้องกันการโต้แย้งเหตุผล อีกทั้งสามารถรับพิจารณาในบางประเด็นและไม่รับพิจารณาในบางประเด็นได้ ต่างกับของศาลฎีกาของประเทศไทยที่จะต้องส่งไม่รับพิจารณาทั้งคดีเท่านั้น

จากการบัญญัติหลักเกณฑ์และกระบวนการในการปฏิเสธไม่รับคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยนั้น มีประเด็นปัญหาในเรื่องอำนาจศาลฎีกาในการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าเป็นการออกกฎหมายวิธีพิจารณาความโดยองค์กรซึ่งไม่ใช่องค์กรทางนิติบัญญัติ อีกทั้งหลักเกณฑ์ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มีปัญหาว่าจะนำมาใช้บังคับในคดีที่ศาลฎีการับไว้ก่อนวันที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา นี้มีผลใช้บังคับหรือคดีที่ค้างพิจารณาในศาลฎีกาได้หรือไม่ ปัญหาในการที่ศาลฎีกาออกคำสั่งไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพาทคดีทั้งคดีและปัญหาการกำหนดขอบเขตของคดีอาญาที่จะใช้บังคับหลักเกณฑ์การปฏิเสธไม่รับคดีที่ไม่เป็นสาระ และการวินิจฉัยคดีโดยองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา รวมถึงข้อพิจารณาถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะ

จากหลักเกณฑ์และกระบวนการในการปฏิเสธคดีอาญาที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยที่เป็นข้อขัดข้องหรือขัดขัดแย้งในการพิจารณาพิพาทคดี ซึ่งทำให้ไม่อาจดำเนินการตามหลักการที่รัฐธรรมนูญฯ ได้ให้ไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบัญญัติตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การที่องค์กรตุลาการหรือโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกกฎหรือระเบียบนั้น ถือเป็นองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจไม่ใช่เป็นการออกกฎหรือระเบียบโดยองค์กรนิติบัญญัติซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชนโดยแท้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไม่สามารถออกกฎหรือระเบียบเกินกว่าอำนาจหรือขอบเขตที่กฎหมายที่รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายแม่บทให้อำนาจไว้ได้ เพื่อให้กฎหรือระเบียบนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

2. การจะนำหลักเกณฑ์การปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยมาใช้นั้น แม้จะให้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ มีผลใช้บังคับย้อนหลังได้ แต่ก็ควรให้ใช้บังคับย้อนหลังเฉพาะกับคดีที่ได้มีการจ่ายแก่ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนไว้แล้วก่อนวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญฯ อันเป็นกฎหมายแม่บทที่บัญญัติให้อำนาจศาลฎีกาได้ประกาศใช้ แต่สำหรับในคดีที่ศาลฎีกาฯ รับไว้และทำการจ่ายก่อนวันที่รัฐธรรมนูญฯ มีผลใช้บังคับนั้น ควรจะบังคับใช้ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ที่ให้อำนาจศาลฎีกาที่จะพิพากษายกฎีกาได้ หากเห็นว่าฎีกานั้นไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยซึ่งน่าจะชอบด้วยหลักกฎหมาย และการยอมรับในผลคำพิพากษาของผู้ความและประชาชนมากกว่า

3. ในการที่ศาลฎีกาจะออกคำสั่งไม่รับคดีได้ต้องเป็นกรณีที่ข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงทุกข้อทุกประเด็นที่คู่ความยกขึ้นโต้แย้งนั้นไม่มีข้อใดที่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยเป็นเหตุให้ผู้พิพากษาศาลฎีกาต้องเขียนคำพิพากษาขึ้นทั้งฉบับ แม้ในประเด็นหลักของข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความฎีกานั้นจะไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยในศาลฎีกาดังนั้น ศาลฎีกาจึงควรที่จะพิจารณาสั่งไม่รับพิจารณาเฉพาะในบางประเด็นบางข้อได้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระการวินิจฉัยในข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ศาลฎีกาเห็นชอบกับการวินิจฉัยของศาลล่างนั้นแล้ว เพื่อจะได้ใช้เวลาวินิจฉัยเฉพาะในประเด็นที่มีปัญหาและศาลฎีกาเห็นควรแก้ไขเล็กน้อยให้มีความถูกต้องเท่านั้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแก้ไขระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ

จากเดิมที่บัญญัติว่า "ข้อ 3 คดีที่อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ หากศาลฎีกาเห็นว่าข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกานั้นจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณา ให้ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาพิพากษาได้"

เป็นว่า “ข้อ 3 คดีที่อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ หากศาลฎีกาเห็นว่าข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อุทธรณ์หรือฎีกาข้อใดนั้นจะไม่ใช่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณา ให้ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อุทธรณ์หรือฎีกาข้อนั้นไว้พิจารณาพิพากษาได้”

ซึ่งจะทำให้บทบัญญัติของระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ มีความยืดหยุ่นเหมาะสมต่อการบังคับใช้ยิ่งขึ้น

4. ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ มิได้กำหนดขอบเขตคดีอาญาที่อยู่ในบังคับของหลักเกณฑ์การปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยไว้ แต่ทั้งนี้ ในคดีที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 50 ปี นั้น เป็นคดีที่มีอัตราโทษสูงสมควรได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยละเอียดรอบคอบเพราะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะเพิ่มเติมระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ เป็นข้อ 3 วรรคสอง ดังนี้

“ข้อ 3 วรรคสอง ทั้งนี้ มิให้นำมาใช้บังคับกับคดีอาญาซึ่งมีคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 50 ปี”

ซึ่งในปัจจุบัน ในคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ได้มีการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอ การพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2551 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 19 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาในคดียาเสพติด ข้อ 7 ว่า “...ในกรณีที่ยังต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ให้ฟังพิจารณาว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรจะได้วินิจฉัย” การเพิ่มเติมขอบเขตการบังคับใช้ในคดีอาญาของระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ ดังกล่าว จึงเป็นการสอดคล้องกับระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในคดีความผิดยาเสพติด เพื่อมิให้เกิดความลักลั่นในเรื่องอัตราโทษของคดีอาญาที่ศาลฎีกาจะพึงรับไว้วินิจฉัย เพราะจากหลักเกณฑ์ของระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาฯ ทั้งสองฉบับต่างก็มีแนวคิดเดียวกันในการให้ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่มีความสำคัญเท่านั้น

5. เพื่อให้การบังคับใช้กระบวนการปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระนั้นมีระเบียบแบบแผนเดียวกันและดำเนินไปโดยรวดเร็ว จึงควรจัดตั้งแผนกตรวจอุทธรณ์หรือฎีกาที่ไม่เป็นสาระขึ้นซึ่งประกอบไปด้วยองค์คณะพิเศษในการทำหน้าที่หลักในการวินิจฉัยคัดกรองคดีที่ไม่เป็นสาระผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา นิติกรประจำตัวผู้พิพากษาศาลฎีกา รวมถึงเจ้าหน้าที่ทางธุรการ

เป็นกลุ่มพิเศษแยกต่างหากจากการดำเนินการพิจารณาคดีปกติ เพื่อให้กระบวนการเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. การวางหลักเกณฑ์ในกรณีคู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียขอตรวจสอบบันทึกความเห็นเพื่อรับทราบถึงเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยโดยละเอียด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่คู่ความและประชาชนยิ่งขึ้น โดยที่ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา นี้ ได้ให้อำนาจศาลฎีกาในการออกคำสั่งไม่รับคดีไว้พิจารณาซึ่งในการออกคำสั่งดังกล่าว ศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลโดยละเอียด การออกคำสั่งในลักษณะดังกล่าวจึงอาจก่อให้เกิดความเคลือบแคลงใจกับคู่ความได้ว่า ศาลฎีกาได้มีการพิจารณาตรวจสอบในเนื้อหาของอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วหรือไม่ ในทางปฏิบัติแล้ว ศาลฎีกาได้มีคำสั่งศาลฎีกาที่ 22/2551 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา กำหนดให้มีการจัดตั้งส่วนงานพิจารณาอุทธรณ์หรือฎีกา และในกระบวนการพิจารณาได้กำหนดให้ต้องมีการสรุปย่อประเด็นปัญหา การทำความเข้าใจพร้อมแนบข้อกฎหมายและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อประกอบการพิจารณาออกคำสั่งไม่รับคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงเห็นได้ว่าการทำบันทึกความเห็นดังกล่าวแท้จริงแล้วก็คือการเขียนเหตุผลในการวินิจฉัยคดีตามแบบการพิจารณาพิพากษาคดีตามปกติ เพียงแต่ไม่ได้ ทำเต็มตามรูปแบบเท่านั้น ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่คู่ความและประชาชน ทั้งเป็นการแสดงถึงความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ของกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกา จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่จะให้คู่ความสามารถขอตรวจสอบบันทึกความคิดเห็นดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม บันทึกความเห็นไม่ได้มีสถานะเป็นคำพิพากษาของศาล ดังนั้น เพื่อป้องกันการนำไปตีความหรือกล่าวอ้างอิงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอื่น หลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงควรระบุแต่เพียงให้สามารถขอตรวจดูได้เท่านั้น หากต้องการขอคัดถ่ายสำเนาจะต้องมีการระบุในสำเนาให้ชัดเจนว่าไม่สามารถนำไปอ้างอิงได้ และเมื่อคำนึงถึงภารกิจที่เพิ่มขึ้นของศาลฎีกาใน การจะต้องพิจารณาคำร้องขอตรวจสอบบันทึกความเห็นหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงควรกำหนดให้เฉพาะคู่ความในคดีจึงจะสามารถขอตรวจสอบได้เท่านั้น

7. การพัฒนาระบบนิติกรประจำตัวผู้พิพากษาศาลฎีกาให้เป็นรูปธรรมจะเป็นการพัฒนาบุคลากรในสำนักงานศาลยุติธรรมให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษาศาลฎีกา โดยให้นิติกรประจำตัวผู้พิพากษาศาลฎีกาทำหน้าที่ตรวจสอบสำนวนคดีโดยละเอียด สรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย จัดทำบันทึกความเห็น และร่างคำสั่งไม่รับคดี พร้อมค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาหรือค้นคว้าตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอต่อผู้พิพากษาศาลฎีกาโดยตรง เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการทำงานในส่วนของผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา อันจะทำให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง